

Sygn. akt I C 22/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Powalska

Protokolant: sekr. sąd. Patrycja Tokarek

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa A. K. i S. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W.

o zadośćuczynienie

1. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. K. kwotę 42.000 (czterdzieści dwa tysiące) złotych tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2014 roku do dnia zapłaty ;
2. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powoda S. K. kwotę 45.500 (czterdzieści pięć tysięcy pięćset) złotych tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2014 roku do dnia zapłaty;
3. oddala powództwo obojga powodów w pozostałej części;
4. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powódki A. K. i powoda S. K. kwoty po 2.300 (dwa tysiące trzysta) złotych dla każdego z nich tytułem zwrotu kosztów sądowych;
5. znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty zastępstwa procesowego;
6. nakazuje pobrać od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 663 (sześćset sześćdziesiąt trzy) złote tytułem częściowego zwrotu wydatków poniesionych w toku procesu.

Sygn. akt I C 22/15

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 stycznia 2015 r. (data wpływu do Sądu) powodowie A. K. i S. K. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powodów A. K. oraz S. K. kwoty po 84.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu pełnomocnik powodów podał, że w wyniku wypadku drogowego, który miał miejsce w dniu 08 czerwca 2006 r. w miejscowości D. śmierć poniósł ich małoletni syn P. K.. Pojazd sprawcy wypadku, skazanego za przestępstwo z art. 177 § 2 k.k., był objęty ubezpieczeniem od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym (...) Spółka Akcyjna w W.. Powodowie podali, że powódce A. K. pozwany przyznał już kwotę 30.000 zł tytułem stosowanego odszkodowania oraz kwotę 800 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, zaś powodowi S. K. pozwany przyznał kwotę 25.000 zł tytułem stosownego odszkodowania oraz kwotę 6.000 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu.

Kwoty powyższe pomniejszone zostały o 30 % w związku z przyjętym przez pozwaną stopniem przyczynienia się małoletniego poszkodowanego do powstania szkody. Pozwany pismem z dnia 09 lipca 2014 r. odmówił zaś powodom wypłaty zadośćuczynienia. Powodowie podali, że śmierć syna w sposób znaczący wpłynęła na ich stan zdrowia. Na skutek śmierci doznali rozstroju zdrowia, wymagali pomocy psychologicznej i psychiatrycznej. Pełnomocnik powodów podkreślił, że pomimo upływu lat poczucie bólu, krzywdy i tęsknoty towarzyszy powodom do dnia dzisiejszego. Powodowie nieustannie wspominają zmarłego i żałują, że musiał on umrzeć tak wcześnie. Podkreślił, że oczywistym pozostaje, iż krzywda wywołana śmiercią dziecka jest jedną z najbardziej dotkliwych i najmocniej odczuwalnych z uwagi na rodzaj i siłę więzów rodzinnych. Tym samym bezsprzecznie wskutek śmierci syna doszło do naruszenia dóbr osobistych powodów w postaci więzi rodzinnej, prawa do życia w pełnej, szczęśliwej rodzinie, kontaktu z bliskimi. Przy ocenie należnego powodom zadośćuczynienia uwzględnione zostało przyczynienie się zmarłego do powstania szkody wysokości 30 %, (pozew k. 3-8).

Pełnomocnik pozwanego w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego w wysokości analogicznej do wnioskowanej przez pełnomocnika powodów, bądź według zestawienia kosztów. W uzasadnieniu swego pisma pozwany wskazał, że złożone powództwo jest rażąco wygórowane oraz że podnoszenie przez powodów, iż okres żałoby nie minął pomimo upływu 8 lat od śmierci P. K. jest niemożliwe do zaakceptowania. Podniósł również, że na skutek śmierci małoletniego powodowie nie stali się osobami samotnymi, mają jeszcze bowiem dwie córki. Pozwany zwrócił także uwagę na fakt, iż P. K. wbiegając na drogę wprost pod jadący pojazd w znaczny sposób przyczynił się do zaistniałego wypadku. W oparciu o powyższe argumenty pełnomocnik pozwanego raz jeszcze oświadczył, że jego zdaniem, powództwo jako niezasadne winno ulec oddaleniu. Pozwany nie wykluczył jednakże złożenia propozycji ugodowych w niniejszej sprawie, (odpowiedź na pozew k. 30-32).

W trakcie rozprawy w dniu 23 lutego 2016 r. pełnomocnik pozwanego wskazał, iż proponuje zawarcie ugody opiewającej na kwotę 21.000 zł zadośćuczynienia na rzecz każdego z powodów. W odpowiedzi pełnomocnik powodów oświadczył, że widzi możliwość zawarcia ugody w kwocie po 50.100 zł dla każdego z powodów. Wobec rozbieżnych stanowisk stron postępowania Przewodnicząca stwierdziła, że strony nie doszły do porozumienia w zakresie ugodowego zakończenia sporu, (protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 r. 00:00:59-00:05:33 w zw. z k. 89).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 08 czerwca 2006 r. w miejscowości D., gmina B. doszło do wypadku komunikacyjnego, w przebiegu którego kierująca pojazdem marki S. (...) o nr rej. (...) B. K. nieumyślnie naruszyła zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym, w ten sposób, że jadąc w terenie zabudowanym z nadmierną prędkością nienależycie obserwowała drogę w efekcie czego nie zareagowała na zagrożenie mogące pojawić się ze strony stojących na poboczu dzieci wskutek czego potrafiła przebiegającego przez jezdnię trzynastoletniego P. K., który doznał obrażeń w postaci ciężkiego urazu wielonarządowego, głównie czaszkowo-mózgowego, krwawienia podpajęczynówkowego z przebicciem do IV komory, uszkodzenia ośrodków pnia mózgu oraz licznych sińców i otarć naskórka, które to obrażenia spowodowały zgon poszkodowanego w dniu 3 lipca 2006 r. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Sieradzu z dnia 15 lutego 2007 r. sprawczyni wypadku została uznana winną dokonania zarzucanego jej czynu wyczerpującego dyspozycję art. 177 § 2 k.k. Pojazd sprawczyni wypadku w dacie zdarzenia był ubezpieczony w pozwanym (...) Spółka Akcyjna w W., (dowód: kserokopia odpisu wyroku Sądu Rejonowego w Sieradzu II Wydział Karny z dnia 15 lutego 2007 r. w sprawie II K 307/06 k. 14, kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 15).

W wyniku przeprowadzonego postępowania likwidacyjnego, zgodnie ze stanowiskiem z dnia 15 czerwca 2007 r. pozwany przyznał na rzecz powódki A. K. kwotę 30.000 zł tytułem stosownego odszkodowania oraz kwotę 800 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu, zaś na rzecz S. K. kwotę 25.000 zł tytułem stosownego odszkodowania oraz kwotę 6.000 zł tytułem zwrotu kosztów pogrzebu. Kwoty powyższe pomniejszone zostały o 30 % w związku z przyjętym przez pozwaną stopniem przyczynienia się małoletniego poszkodowanego do powstania szkody, (dowód: kserokopia pism pozwanego z dnia 14, 15 czerwca 2007 r. k. 16-19).

Przed wypadkiem rodzina A. i S. K. wraz z córką J. K. oraz synem P. K. zamieszkiwała wspólnie w domu jednorodzinnym położonym w miejscowości D.. Powodowie troszczyli się o rozwój oraz wychowanie dzieci. Zapewniali im poczucie bezpieczeństwa, zaspokajali ich potrzeby, pomagali w nauce. A. i S. K. łączyła z dziećmi szczególnie silna więź emocjonalna. Byli szczęśliwą i kochającą się rodziną. Zmarły P. K. był pogodną i bystrą osobą, ulubieńcem rodziny. W szczególności był niezwykle silnie związany z matką. Wiadomość o wypadku była dla całej rodziny powodów ogromnym szokiem. Przez blisko miesiąc powodowie jeździli do Centrum (...) w Ł. licząc, że ich syn wyzdrowieje. Po śmierci syna przeżyli silny wstrząs psychiczny, który przeszedł w rozpacz, następnie smutek, depresję, brak chęci do życia, płaczliwość i zniechęcenie. Z uwagi na powyższe powódka zmuszona była do korzystania z pomocy psychologicznej, zaś powód z pomocy psychiatrycznej. Powodowie oboje przez jakiś czas przyjmowali leki uspokajające. Stan zdrowia psychicznego po śmierci dziecka nie pozwolił przez okres kilku miesięcy powodowi S. K. na wykonywanie pracy zarobkowej. Pomimo upływu lat poczucie bólu, krzywdy i tęsknoty towarzyszą powodom do dnia dzisiejszego. Powodowie nieustannie wspominają zmarłego i kultywują pamięć o nim. Przez pierwszy rok po śmierci syna codziennie odwiedzali jego grób. Obecnie również regularnie odwiedzają grób syna na cmentarzu przynosząc kwiaty i znicze, zamawiają msze w intencji zmarłego. Dwa lata po śmierci P. K. powodom urodziła się córka P., (dowód: dokumentacja medyczna powodów k. 22-26, zeznania świadka B. G.- protokół rozprawy z dnia 21 kwietnia 2015 r. 00:04:33-00:21:29 w zw. z k. 44v-45, zeznania powódki A. K.- protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 r. 00:08:04-00:19:16 w zw. z k. 89v-90, zeznania powoda S. K. protokół rozprawy z dnia 23 lutego 2016 r. 00:19:16-00:24:55 w zw. z k. 90).

Na skutek nagłej śmierci syna u A. K. wystąpiła prawidłowa reakcja żałoby na śmierć dziecka. Mimo iż była ona przeżywana boleśnie i głęboko z uwagi na bliską więź ze zmarłym, nie przybierała charakteru żałoby patologicznej. Aktualne badanie psychologiczne nie wskazuje na występowanie u powódki objawów zaburzeń klinicznych. Obecnie okres żałoby znajduje się w fazie readaptacji, (dowód: opinia psychologiczna dot. A. K. k. 51-52).

Oceniając stan zdrowia powódki pod kątem psychiatrii stwierdzić należy, że A. K. po śmierci syna przeżyła reakcję żałoby, która nie miała charakteru żałoby powiklanej. Wymieniona doświadczyła kolejnych etapów żałoby, nie nastąpiło zatrzymanie się na żadnym z nich. Nie nastąpiła dezorganizacja codziennego funkcjonowania zawodowego i społecznego. Nie nastąpiło przekroczenie możliwości adaptacyjnych. Po śmierci syna wystąpiły zawroty głowy, zaniki pamięci, brak chęci do życia, zaburzenia snu. Sporadycznie przyjmowała leki nasenne męża. W domu wywiązywała się z dotychczasowych ról społecznych. Nastąpiło otwarcie na nowe obiekty i cele. Zdecydowała się na kolejne dziecko i 11 miesięcy po śmierci syna zaszła w ciążę, urodziła córkę. Dziecko było jej ratunkiem. Do dnia dzisiejszego nie pogodziła się ze stratą, śmiercią dziecka. W przypadku powódki nie nastąpiła dezorganizacja funkcjonowania społecznego i zawodowego, (dowód: opinia sądowo-psychiatryczna dot. A. K. k. 59-61).

Na skutek nagłej śmierci syna u S. K. wystąpiła prawidłowa reakcja żałoby na śmierć dziecka. Mimo iż była ona przeżywana boleśnie i głęboko z uwagi na bliską więź ze zmarłym, nie przybierała charakteru żałoby patologicznej. Aktualne badanie psychologiczne nie wskazuje na występowanie u powoda objawów zaburzeń klinicznych. Obecnie okres żałoby znajduje się w fazie readaptacji. W początkowym okresie po śmierci syna powód korzystał z leczenia psychiatrycznego. Przebywał na zwolnieniu lekarskim. Opisany przebieg leczenia nie wskazuje na patologizację procesu żałoby. Stwierdzone objawy były typowe dla przeżywania żałoby po śmierci dziecka. Od stycznia 2007 r. stwierdzono poprawę samopoczucia powoda. Obecnie powód nie ujawnia objawów depresyjnych, (dowód: opinia psychologiczna dot. S. K. k. 50, opinia uzupełniająca k. 82).

Oceniając stan zdrowia powoda pod kątem psychiatrii uznać trzeba, że przeżywana trauma spowodowała u S. K. przekroczenie możliwości adaptacyjnych. Żałoba miała charakter powikłany. Powód zatrzymał się w fazie dezorganizacji życia społecznego i zawodowego. Trzy miesiące po wypadku z powodu zaburzeń stanu psychicznego podjął leczenie psychiatryczne, które kontynuował przez sześć miesięcy. Przyjmował w tym czasie leki uspokajające i antydepresyjne. W tym okresie był niezdolny do pracy zawodowej. Po dziewięciu miesiącach wstąpił w kolejne etapy żałoby. Nastąpiło wówczas na nowe obiekty i cele. Obecnie nie kontynuuje leczenia. Jednak do dnia dzisiejszego nie

pogodził się ze stratą syna. Wspomnienie jego śmierci wyzwała cierpienie. W obecnym stanie psychicznym nie wymaga leczenia psychiatrycznego, (dowód: opinia sądowo-psychiatryczna dot. S. K. k. 62-64).

Pełnomocnik powodów zgłosił w imieniu powodów żądanie zapłaty zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią syna. Pismem z dnia 09 lipca 2014 r. pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. odmówił powodom wypłaty wnioskowanego przez ich pełnomocnika świadczenia wskazując, iż nie widzi podstaw do pozytywnego rozpatrzenia sprawy, (dowód: kserokopia pisma (...) S.A. w W. z dnia 09.07.2014 r. k. 20-21).

Pozwem z dnia 19 stycznia 2015 r. (data wpływu do Sądu) powodowie A. K. i S. K. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki A. K. kwoty 84.000 złotych tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, na rzecz powoda S. K. kwoty 84.000 złotych tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego zarówno na rzecz każdego z powodów kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane powyżej dowody. Sąd dał wiarę dowodom z dokumentów, których wiarygodność nie budziła wątpliwości, ani też nie była kwestionowana przez strony postępowania. Za w pełni wiarygodne Sąd uznał opinie sądowo-psychologiczne i opinie psychiatryczne dotyczące powodów, jako że zostały one sporządzone przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe oraz fachową wiedzę z zakresu psychologii i psychiatrii, zgodnie ze zleceniem Sądu. Opinie te zawierają stanowcze wnioski. Wiarygodne były również zeznania powodów A. K. i S. K. oraz zeznania świadka B. G., albowiem były one spójne, logiczne, wzajemnie się uzupełniały. Zeznania powodów nakreśliły charakter i natężenie cierpienia wynikłych dla nich wskutek śmierci syna, wpływu tragicznego zdarzenia na ich stan zdrowia i relacje rodzinne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo okazało się częściowo zasadne.

Podstawa odpowiedzialności pozwanego była sporna, dlatego też należy wspomnieć, iż stosownie do treści art. 822 k.c. w zw. z art. 34 ust. 1, art. 35 i art. 36 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych: z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia. Ubezpieczeniem OC posiadaczy pojazdów mechanicznych jest objęta odpowiedzialność cywilna każdej osoby, która kierując pojazdem mechanicznym w okresie trwania odpowiedzialności ubezpieczeniowej, wyrządziła szkodę w związku z ruchem tego pojazdu. Odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem mechanicznym, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej.

Przepisy tej ustawy, w zakresie przez nią uregulowanym, mają charakter szczególny w stosunku do przepisów Kodeksu cywilnego (por. uchwała składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2008 roku w sprawie III CZP 115/07, OSNC 2008/9/96). Niemniej jednak dla porządku wypadu wskazać, iż zgodnie z art. 435 § 1 k.c. w zw. z art. 436 § 1 k.c., samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego środka komunikacji, nie wyłączając pasażera pojazdu, który prowadzi, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności, czyli jego odpowiedzialność prawodawca ukształtował na zasadzie ryzyka. W przedmiotowej sprawie jak wynika z prawomocnego wyroku karnego wydanego w sprawie o sygn. akt II K 307/06 Sądu Rejonowego w Sieradzu do przedmiotowego wypadku doszło także z winy kierującej pojazdem S. (...) o nr rej. (...), za którego zastępczą odpowiedzialność cywilną ponosi pozwany.

W przedmiotowej sprawie, z uwagi na datę zaistnienia zdarzenia szkodowego (08 czerwca 2006 r.) przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego na gruncie stanu prawnego obowiązującego przed nowelizacją art. 446 k.c., dokonaną art. 1 ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 116, poz. 731) skutkiem, której został wprowadzony do porządku prawnego art. 446 § 4 k.c. przewidujący zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej i prima facie wysuwana bywa teza, jak czyniła to strona pozwana na etapie postępowania likwidacyjnego, iż brak było przepisu umożliwiającego powodowi bezpośrednio domaganie się zadośćuczynienia za śmierć osoby bliskiej.

Jednakże taka wykładnia przepisów obowiązującego ówczesnie statutu przyjmuje błędnie istnienie luki prawnej, która de facto ma charakter pozorny i którą likwiduje konsekwentne, najnowsze orzecznictwo sądów powszechnych. Najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje, bowiem, na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. i zasady tej nie wyłączał art. 34 przywołanej ustawy ubezpieczeniowej (tak wprost uchwały Sądu Najwyższego: z dnia 20 grudnia 2012 r. III CZP 93/12 BSN 2013/1, z dnia 7.11.2012 r. III CZP 67/12, z dnia 13 lipca 2011 r. III CZP 32/11, z dnia 22 października 2010 roku III CZP 76/10, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku w sprawie IV CSK 307/09, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 14 grudnia 2007 roku w sprawie I ACa 1137/07). Sąd Okręgowy w niniejszym składzie podziela powyższe wnioski.

Katalog dóbr osobistych określonych w art. 23 k.c. ma charakter otwarty. Judykatura i doktryna ciągle odkrywają nowe postaci dóbr osobistych np. kult pamięci po zmarłej osobie bliskiej, sfera życia prywatnego, prawo do korzystania z nieskażonego środowiska, cisza domowa. Brak jest ostrych granic pomiędzy poszczególnymi dobrami. Występują wątpliwości dotyczące relacji między poszczególnymi dobrami osobistymi wymienionymi w art. 23 k.c. oraz pomiędzy nimi, a tymi nowymi. Precyzyjne ustalenie listy dóbr osobistych nie jest w tej sytuacji możliwe (por. M. Pazdan (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 1118 -1119, s. 1141 -1149). Według powszechnie panującego przekonania dobra osobiste są wartościami niemajątkowymi związanymi z istnieniem i funkcjonowaniem podmiotów prawnych, w przypadku osób fizycznych związanych z osobowością człowieka i obejmujących fizyczną i psychiczną integralność człowieka, jego indywidualność, godność i pozycję w społeczeństwie, co stanowi przesłankę samorealizacji osoby ludzkiej (por. M. Pazdan (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 1117). Rola tych dóbr w społeczeństwie nieustannie wzrasta. Towarzyszy temu wzmocnienie ochrony prawnej dóbr osobistych (por. M. Pyziak –Szafnicka (w): System Prawa Prywatnego, t. 1, Warszawa 2007, s. 717, s. 719). Wiąż emocjonalna łącząca osoby bliskie może być zaliczona do katalogu dóbr osobistych. Trudno bowiem znaleźć argumenty sprzeciwiające się uznaniu za dobro osobiste człowieka więzi rodzinnych, które stanowią fundament prawidłowego funkcjonowania rodziny i podlegają ochronie prawnej. Skoro dobrem osobistym w rozumieniu art. 23 k.c. jest kult pamięci osoby zmarłej, to - a fortiori – może nim być także więź między osobami żyjącymi. Nie ulega również wątpliwości, że śmierć osoby bliskiej zwykle stanowi dla rodziny wielki wstrząs, a cierpienia psychiczne jakie się z tym wiążą się, mogą przybrać ogromny rozmiar, tym większy, im mocniejsza była w danym wypadku więź emocjonalna łącząca zmarłego z jego najbliższymi. Nie każdą jednak więź rodzinną niejako automatycznie należy zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy. Tylko zatem przy naruszeniu bardzo silnej więzi, np. między rodzicami, a dziećmi, małżonkami, można mówić o naruszeniu dobra osobistego, a osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k.c. powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi, stanowiącej jej dobro osobiste podlegające ochronie (por. uchwała SN z dnia 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10). W przypadku więzi rodzinnej trudno jest często taki dowód przeprowadzić, choć niekiedy jej istnienie można domniemywać np. w przypadku śmierci dziecka bardzo silnie emocjonalnego związanego z matką dochodzącą kompensacji uszczerbku.

Wprowadzenie do Kodeksu cywilnego w 1996 roku art. 448 w jego nowym, całkowicie zmodyfikowanym kształcie stanowiło rewolucyjną zmianę w zakresie ochrony dóbr osobistych. Ochroną tą objęto wszystkie dobra osobiste (por. A. Śmieja System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 698). Przepis ten w aktualnym kształcie stanowi prawdziwy przełom dla polskiego prawa cywilnego, gdyż poprzednio polski ustawodawca bardzo ostrożnie podchodził do możliwości kompensowania krzywdy w formie zadośćuczynienia pieniężnego. Aktualnie ochroną majątkową są objęte wszystkie dobra osobiste, z tym jednak, że art. 445 k.c. jako przepis szczególny dotyczy trzech z nich: zdrowia,

swobody seksualnej i wolności, zaś art. 448 k.c. pozostałych (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 710). Dodanie przepisu art. 446 § 4 k.c. należy uznać za kolejny wyjątek od ogólnej zasady ochrony majątkowej dóbr osobistych określonej w art. 448 k.c. W świetle obecnie przeważającej interpretacji przepisu art. 448 k.c. mógłby on uzasadniać naprawienie szkody niemajątkowej tylko w oparciu o zasadę winy, podczas gdy w świetle art. 446 § 4 k.c. roszczenie o zapłacenie stosownego zadośćuczynienia uzasadnia każda podstawa odpowiedzialności deliktowej, co oznacza, że w rachubę wchodzi przede wszystkim odpowiedzialność na zasadzie ryzyka. Tym samym nowa regulacja wprowadzona w art. 446 § 4 k.c. jest znacznie korzystniejsza dla podmiotów w nim wymienionych, aniżeli próby znalezienia rozwiązania na gruncie art. 448 k.c., gdyż umożliwia jego uzyskanie zadośćuczynienia bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek innych –poza w nim wymienionych –przesłanek. Przepis art. 446 § 4 k.c. nie wymaga również, przynajmniej w swojej warstwie słownej, naruszenia jakiegoś dobra osobistego objętego zakresem art. 23 k.c. Jego dodanie w 2008 r. zamyka dokonania ustawodawcy zmierzające w kierunku rozszerzenia zakresu odpowiedzialności za szkodę niemajątkową (por. A. Śmieja (w): System Prawa Prywatnego, t. 6, Warszawa 2009, s. 737, s. 698 -699, uchwała SN z dnia 22.10.2010 r. III CZP 76/10, OSNC –ZD 2011, nr B, poz. 42).

Osoba dochodząca zadośćuczynienia za spowodowanie śmierci osoby najbliższej nie jest poszkodowana jedynie pośrednio. Ten sam czyn niedozwolony może wyrządzać krzywdę różnym osobom. Źródłem krzywdy jest zatem czyn niedozwolony, którego następstwem jest śmierć. Krzywdą wyrządzoną zmarłemu jest utrata życia, dla osób mu bliskich zaś jest to naruszenie dobra osobistego poprzez zerwanie więzi emocjonalnej, szczególnie bliskiej w relacjach rodzinnych. Również zatem osoba dochodząca ochrony na podstawie art. 448 k.c. może być poszkodowana bezpośrednio i dochodzić naprawienia własnej krzywdy, doznanej poprzez naruszenie jej własnego dobra osobistego (por. uchwała SN z dnia 13.07.2011 r., III CZP 32/11, OSNC 2012, Nr 1, poz. 10).

Jak wynika z poczynionych w przedmiotowej sprawie ustaleń faktycznych więź rodzinna łącząca powodów z synem była bardzo silna, miała charakter szczególny, co przez lata utrudniało zwłaszcza powodowi zracjonalizowanie i zaakceptowanie faktu jej zerwania. Śmierć syna była dla powodów poważnym ciosem, zwłaszcza, iż był on wówczas zaledwie 13 letnim dzieckiem. W związku z tym śmierć dziecka była dla powodów ogromną tragedią i niepowetowaną stratą, z jaką nie będą w stanie pogodzić się do końca życia. W pamięci powodów zmarły zapisał się jako wyczekiwany, upragniony, jedyny syn, który być może przejmie prowadzenie gospodarstwa rolnego po dziadkach. Uczucie utraty dziecka jest nadal stale obecne w życiu powodów, co potwierdzają ich zeznania oraz zeznania świadka B. G.. Niezależnie od powyższego w realiach niniejszej sprawy, zachodzą podstawy do skonstruowania domniemania istnienia bardzo głębokiej więzi między powodami, a zmarłym synem ze względu na najbliższy stopień pokrewieństwa, wspólne zamieszkiwanie oraz młody dziecięcy wiek poszkodowanego determinujący kształtowanie się jego relacji z matką i ojcem na płaszczyźnie opiekuńczo –wychowawczej. Tym samym powodowie jako osoby dochodzące roszczenia na podstawie art. 448 k.c. wykazały istnienie więzi ze zmarłym, stanowiącej ich dobro osobiste podlegające ochronie.

W tym miejscu wskazać należy, że przepis art. 448 k.c. nie tworzy samodzielnej podstawy odpowiedzialności, ale odsyła (podobnie jak art. 445 k.c.) do innych przepisów reżimu deliktowego, które wyraźnie wskazują podmiot odpowiedzialny i szczegółowe przesłanki jego obowiązku odszkodowawczego. W przedmiotowej sprawie oczywiste jest, że syna powodów była w całości powiązana adekwatnym związkiem przyczynowym z bezprawnym działaniem kierowcy samochodu S. (...), za którego ponosi zastępczą odpowiedzialność pozwany.

Podsumowując powyższe rozważania, należy wskazać, iż spowodowanie wypadku komunikacyjnego, w konsekwencji którego śmierć poniósł syn powodów, było bezprawnym naruszeniem ich dobra osobistego w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie, prawa do utrzymania więzi rodzinnych. A. K. i S. K. stracili ukochanego syna. Ich życie diametralnie się zmieniło, nastąpiło przerwanie szczęśliwego, niemal beztroskiego życia rodzinnego. W sprawie zostało wykazane, że sprawcy wypadku, za którego odpowiedzialność ponosi pozwany, dopuściła się bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powodów, Sąd był zatem uprawniony do przyznania im odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W drugiej kolejności należy odnieść się do zarzutu pozwanego przyczynienia się małoletniego P. K. do powstania szkody, w szczególności wyjaśnić czy powoływane przez pozwanego ewentualne przyczynienie się małoletniego oddziałuje na wysokość zadośćuczynienia należnego jego rodzicom na podstawie art. 448 w związku art. 24 kc. Zgodnie z art. 362 k.c. jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Podkreślić należy, że małoletniemu P. K. ze względu na wiek winy przypisać nie można, przyczynienie zaś z art. 362 kc jest instytucją właściwą dla odpowiedzialności na zasadzie winy. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 września 1975r. (IIICZP 8/75, OSNCP 1976 , nr 7-8, poz.151) przesądził jednak, że zachowanie się małoletniego poszkodowanego, któremu z powodu wieku winy przypisać nie można (art. 426 k.c.), może stosownie do art. 362 k.c. uzasadniać zmniejszenie odszkodowania należnego od osoby odpowiedzialnej za szkodę na podstawie art. 436 k.c. Wystarczy w takiej sytuacji obiektywna nieprawidłowość zachowania się poszkodowanego. Domniemanie prawne normalności związku przyczynowego staje się wówczas niewzruszalne (tak Sąd Najwyższy z dnia 5 września 2012 r, IV CSK 25/12, Lex 1232240). Jak ustalono i opisano już wyżej sprawcą wypadku była kierująca S. L. K. i niewątpliwie przekroczenie prędkości administracyjnie dozwolonej przez kierującą pojazdem było siłą sprawczą zdarzenia i doprowadziło do powstania szkody, ale co wskazano i ustalono wyżej, w przekonaniu Sądu zachowanie pokrzywdzonego, który wybiegł pod nadjeżdżający pojazd wpłynęło na powstanie szkody, lecz w stopniu nie przekraczającym 30 %. Zdaniem Sądu automatyczne, matematyczne przeniesienie przyczynienia się małoletniego powoda na miarkowanie zadośćuczynienia należnego dla jego rodziców na podstawie art. 446 § 4 kc 448 w związku z art. 24 kc jest niemożliwe. Winno jednak być uwzględnione obok innych okoliczności przy ustalaniu tego zadośćuczynienia. Przyczynienie się poszkodowanego jest jedynie warunkiem miarkowania odszkodowania (tak Sąd najwyższy w wyroku z dnia 3 sierpnia 2006 r., IV CSK 118/06). W niniejszej sprawie miarkowane dla powodów zadośćuczynienie jest więc dokonane przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności ustalonych i przyjętych w sprawie. Ustalając wysokość wartości o jaką należy pomniejszyć należne zadośćuczynienie Sąd miał na uwadze, że taki poziom przyczynienia się pozwany określił w decyzji z dnia 15 czerwca 2007 r. mocą której przyznała na rzecz powodów określone kwoty tytułem stosownego odszkodowania. Co znamienne w toku niniejszego postępowania wymieniona wysokość przyczynienia nie była kwestionowana również przez stronę powodową, która taka samą wysokość uwzględniła w żądaniach pozwu.

Przy ocenie, jaka suma jest, w rozumieniu art. 448 k.c., odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, należy mieć na uwadze rodzaj dobra, które zostało naruszone oraz charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania przez osobę, której dobro zostało naruszone, ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych naruszeniem. Uszczegóławiając te kryteria na potrzeby sprawy, w której zdarzeniem wywołującym krzywdę jest śmierć osoby najbliższej wskazać należy, że okoliczności wpływające na wysokość świadczenia z art. 448 k.c. to m.in.: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, rodzaj i intensywność więzi łączącej pokrzywdzonego ze zmarłym, wystąpienie zaburzeń będących skutkiem odejścia (np. nerwicy, depresji), roli pełnionej w rodzinie przez osobę zmarłą, stopień, w jakim pokrzywdzony będzie umiał się znaleźć w nowej rzeczywistości i zdolności jej zaakceptowania, leczenie doznanej traumy, wiek pokrzywdzonego. Naruszenie dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie stanowi dalece większą dolegliwość psychiczną dla członka rodziny zmarłego, niż w przypadku innych dóbr, a jej skutki rozciągają się na całe życie osób bliskich. Przyznawana na podstawie art. 448 k.c. kwota zadośćuczynienia ma głównie funkcję kompensacyjną. Ustalając jej kwotę należy wziąć pod uwagę przede wszystkim nieodwracalność skutków naruszenia dobra osobistego, osobistą sytuację poszkodowanych, w której znaleźli się na skutek naruszenia dobra osobistego oraz ich przyszłe perspektywy życiowe. Śmierć osoby bliskiej zwykle stanowi dla rodziny wielki wstrząs, a cierpienia psychiczne, jakie się z tym wiążą mogą przybierać ogromny wymiar, tym większy, im mocniejsza była w danym przypadku więź emocjonalna łącząca zmarłego z najbliższymi. Powodowie w wypadku z dnia 08 czerwca 2006 r. utracili 13-letniego syna, z którym byli silnie emocjonalnie związani. Do dnia dzisiejszego powodowie odczuwają ogromną stratę po śmierci dziecka. Śmierć dziecka spowodowała w życiu powodów ogromny stres i przygnębienie, a także pogorszenie stanu zdrowia, spadek wszelkiej aktywności. Powodowie utracili radość życia, powód nawet zmuszony był podjąć leczenie psychiatryczne. Całokształt okoliczności przedmiotowej sprawy przemawia, zdaniem Sądu, za częściowym uwzględnieniem żądań

powodów odnośnie dochodzonych kwot zadośćuczynienia. W ocenie Sądu kwotą odpowiednią dla kompensacji krzywdy, jakiej doznali powodowie na skutek utraty więzi rodzinnej z dzieckiem jest w przypadku powódki A. K. kwota 60.000 zł, zaś w przypadku powoda S. K. jest kwota 65.000 zł., co przy uwzględnieniu przyczynienia w niespornej wysokości 30%, daje w efekcie kwoty odpowiednio 42.000 złotych i 45.500 złotych. Powyższa różnica w wysokości należnego zadośćuczynienia przyznanego powodom wynika z faktu, iż jak ustalono w toku postępowania, powód S. K. zdecydowanie gorzej zniósł traumę związaną z wypadkiem syna, spowodowała ona u niego przekroczenie możliwości adaptacyjnych. Żałoba w przypadku powoda miała charakter powikłany. Zatrzymał się on w fazie dezorganizacji życia społecznego i zawodowego. Trzy miesiące po wypadku z powodu zaburzeń stanu psychicznego podjął leczenie psychiatryczne, które kontynuował przez okres sześciu miesięcy. Przyjmował w tym czasie leki uspokajające i antydepresyjne. W tym okresie był niezdolny do pracy zawodowej. Dopiero po okresie dziewięciu miesiącami nastąpiła poprawa stanu zdrowia powoda, wstąpił on w kolejne etapy żałoby i nastąpiło otwarcie wówczas na nowe obiekty oraz cele. Stwierdzono u niego długotrwały uszczerbek na zdrowiu na poziomie 5%.

Na uwzględnienie zasługiwało żądanie powodów w zakresie odsetek od kwot zadośćuczynienia. Sąd stoi na stanowisku, iż zadośćuczynienie należy traktować jak wierzytelność bezterminową, a więc świadczenie to powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.). Pogląd ten należy uznać za ugruntowany w orzecznictwie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2011r., I CSK 243/10, LEX nr 848109, LEX nr 1127073, Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2011r., V CSK 38/11, LEX nr 1129170). W przypadku, gdy żądanie w zakresie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę było uzasadnione i udokumentowane już na etapie postępowania likwidacyjnego, odsetki przewidziane w art. 481 k.c. powinny być zasądzone od dnia, w którym zgodnie z przepisami prawa ubezpieczyciel zakończył lub powinien był zakończyć postępowanie likwidacyjne i wypłacić należne świadczenie. Ponieważ pozwany zajął stanowisko w sprawie w piśmie z dnia 09 lipca 2014 r. będąc już w posiadaniu wszelkich informacji i dokumentów pozwalających na określenie krzywdy i wysokości należnego dlatego żądanie powodów w zakresie odsetek od kwot zadośćuczynienia od dnia 10 lipca 2014 r. jest uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe Sąd zasądził od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powódki A. K. kwotę 42.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty (pkt I wyroku) oraz na rzecz powoda S. K. kwotę 45.500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2014 r. do dnia zapłaty (pkt II wyroku), zaś dalej idące powództwa w zakresie zadośćuczynienia oddalił (pkt III wyroku).

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Powodowie wygrali proces w około 50 %. Ponieśli w zakresie kosztów sądowych ciężar uiszczenia opłaty w wysokości 8400 złotych i 800 złotych na wydatki. Zważywszy zaś na zakres uwzględnienia ich roszczeń należało zasądzić łącznie dla obojga połowę tej należności ($8400 + 800 = 9200 \times 50\% = 4600$ złotych), co daje dla każdego z powodów po 2300 złotych. Przy takiej proporcji uwzględnienia powództwa koszty zastępstwa prawnego zostały wzajemnie zniesione.

Na podstawie art. 113 ust.1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 167,poz.1398) Sąd nakazał pobrać od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 663 zł tytułem częściowego zwrotu wydatków , których koszt pokryty z funduszy Skarbu Państwa tymczasowo, wyniósł w całości 1326,17 złotych. Stąd $1.326 \text{ zł} \times 50\% = 663 \text{ złote}$.

Z tych względów orzeczono jak w wyroku.